

Pyrhidium sanguineum (LINNAEUS, 1758)

– Podlasie: skraj Puszczy Białowieskiej, Jakubowo (FD73), 26 V 2005 – 4 exx., zebrane z leżącej kłody dębowej (*Quercus robur* L.) podczas rójki, leg. T. PANFILUK.

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji autora.

Submediterraneński gatunek rozsielony od Europy do Kaukazu, przez północną Afrykę, Syrię i Iran. W Polsce zazwyczaj spotykany pojedynczo, rzadziej liczniejszy, ale z większości krain został wykazany; nie znany dotąd z sąsiadującej Puszczy Białowieskiej. Gatunek nowy dla Podlasia.

Autor dziękuje wymienionym w tekście osobom, za udostępnienie okazów i informacji.

Radosław PLEWA, Białowieża

461. *Pogonocherus ovatus* (GOEZE, 1777) (Coleoptera: Cerambycidae) w Górach Świętokrzyskich

Pogonocherus ovatus (GOEZE, 1777) (Coleoptera: Cerambycidae) in the Świętokrzyskie Mts.

KEY WORDS: Coleoptera, Cerambycidae, *Pogonocherus ovatus*, *Abies alba*, the Świętokrzyskie Mts., Poland.

Pogonocherus ovatus (Goeze, 1777) był podany z Gór Świętokrzyskich przez KINELSKIEGO i SZUJECKIEGO (1959: Pol. Pismo ent., **29**: 215-250). Jest to gatunek, którego związki troficzne budziły wątpliwości – podawano jego powiązania z drzewami liściastymi i iglastymi (BURAKOWSKI i in. 1990: Kat Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **15**: 1-312; ŚLIWIŃSKI, NOWAKOWSKI 1990: Fragm. faun., **33**, 12–18: 261-284). Nowsze doniesienia wskazują jednak na powiązania tej kózki z jodłą – *Abies alba* MILL. (MIŁKOWSKI, GÓRSKI 1995: Wiad. entomol., **14**, 4: 253-254; GUTOWSKI 1995: Prace IBL, A, 811: 1-190; MIŁKOWSKI 2004: Kulon, **9**, 1: 81-116).

W 2005 roku potwierdzono obecność tego chrząszcza w Górach Świętokrzyskich i wykazano jego żerowanie na jodle.

– Kielce - Piaski (UTM: DB73), z cienkich, szczytowych gałązek powalonych jodeł, zbieranych od 16 III 2005, wyhodowano 9 exx. imagines, leg et cult. M. BIDAS.

Po ok. 6 tygodniach od zebrania gałązek, wyhodowano pierwsze imagines *P. ovatus*. Stwierdzono, że chrząszcz ten zimuje w postaci larwalnej w hakowatej kolebce z mniejszym otworem wejściowym i większym wylotowym, przy czym oba zatkanie są korkami z wiórków. Młodsze larwy zimują pod korą i dopiero na wiosnę po krótkim żerowaniu wygrzają kolebkę poczwarkową. Od 8 V do 28 VI 2005 wylęgło się 8 osobników *P. ovatus*, a 1 osobnik – 29 VIII 2005.

Obserwacje bionomiczne: średnia grubość zebranych gałązek jodłowych wynosiła 7,4 mm, przy czym najcieńsza gałązka miała średnicę ok. 6 mm, a najgrubsza 11,9 mm (zmierzono 20 gałązek z widocznym żerowaniem larw; były to gałązki jeszcze wilgotne, usychające). Larwy żerowały w łyku na granicy z drewnem – biel drewna nie był naruszany lub naruszany w minimalnym stopniu. Chodniki larwalne były wypełnione białymi i brunatnymi wiórkami. Przepoczwarczenie chrząszczy następowało zawsze w hakowatej kolebce. Kształt otworów wejściowych i wylotowych był zbliżony do elipsy, przy czym otwór wejściowy był bardziej

splaszczony – średni stosunek szerokości do wysokości otworu wynosił 1,75; jego średnie wymiary to 0,8 mm × 1,4 mm. Otwór wyjściowy w zarysie był bardziej zbliżony do koła – średni stosunek szerokości do wysokości otworu wynosił 1,5; jego średnie wymiary to 1 mm × 1,5 mm.

Średnia długość ciała dorosłych chrząszczy *P. ovatus* wynosiła 4,25 mm, przy czym najmniejszy chrząszcz miał 3,9 mm długości, a największy 5 mm.

Podsumowując można stwierdzić, że *P. ovatus* żeruje głównie w szczytowych partiach jodeł i tam przebywa przez większość swojego życia. Jest to prawdopodobnie przyczyną rzadkiego stwierdzania omawianego gatunku.

Marek BIDAS, Kielce

462. Nowe stwierdzenia *Rhopalapion longirostre* (OLIVIER, 1807) (Coleoptera: Apionidae) w Polsce

New records of *Rhopalapion longirostre* (OLIVIER, 1807) (Coleoptera: Apionidae) from Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Curculionoidea, Apionidae, *Rhopalapion longirostre*, new record, Wrocław, Poland.

Rhopalapion longirostre (OLIV.) jest bardzo charakterystycznym ze względu na nadzwyczaj długi ryjek samicy, gatunkiem z rodziny Apionidae. Rozwija się w nasionach ozdobnej malwy ogrodowej – *Alcea rosea* L. i jest szeroko rozmieszczony w południowej Europie, Azji Mniejszej i Środkowej. Od kilkudziesięciu już lat notuje się jego ekspansję w środkowej Europie i w końcu został on po raz pierwszy i jak dotąd jedyny stwierdzony w Polsce kilka lat temu w Warszawie na osiedlu Ursynów (KOZŁOWSKI, KNUTELSKI 2003: Weevil News, <<http://www.curci.de/Inhalt.html>>, 13; KOZŁOWSKI, KNUTELSKI 2005: Snudebiller, 6: 181-184). Kolejne stwierdzenia tego gatunku dotyczą Wrocławia:

– Śląsk Dolny: Wrocław - centrum, ul. Matejki (UTM: XS46), 29 V 2006 – 6 exx., leg. J. SZYPUŁA; Wrocław - Maślice Małe, ul. Rędzińska (XS36), 10 VI 2007 – 2 exx., leg. M. WANAT; Wrocław - Gądów Mały, ul. Kwiska (XS36), 13 VI 2007 – 5 exx., leg. M. WANAT; Wrocław - Sępolno, ul. Dembowskiego, 14 VI 2007 – 12 exx., leg. J. SZYPUŁA.

Skrajnie spośród wyżej podanych stanowisk *Rh. longirostre* dzieli przeszło 15 km, można więc przyjąć, że ryjkowiec ten zasiedla już większość obszaru aglomeracji Wrocławia. Zastrówno charakter występowania tego gatunku w krajach środkowoeuropejskich (głównie ogródki przydomowe w większych miastach o cieplejszym mikroklimacie), jak i jego biologia (rozwój w nasionach rośliny ozdobnej) wskazują, że jego ekspansja może być wydatnie „wspomagana” przez człowieka wraz z dystrybucją nasion malw ogrodowych.

Jerzy SZYPUŁA, Marek WANAT, Muz. Przyr. UW, Wrocław